

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННИКАУ БССР

№ 103 (1325)

Субота, 27 снежня 1958 года

Цана 40 кап

Слава табе, Беларусь!

Рдуося і ганаруся

Пятро ПРЫХОДЗЬКА РОДНЫ КРАЙ

мала давалася пабачыць, паспытаць у нныя гады. Але ці не самае хваляючае чакаўчае—радасць і гора ўсюды,—

Беларусь! Шлях ад Сожа да Буга Праз гэтыя дубровы, Над прасторым зялёнага луга

Працавітасцю, сілай, Не зламаныя ў бітвах вайною Свае раны лячыла.

Беларусь! Край паляў неабдымных І магутных заводу! Ад вялікае Маці-Радзімы

Сонца нам свеціць ярчэй і ярчэй

Орден Леніна. Высокая ўзнагарода нашай роднай рэспубліцы, узнагарода за

ласінеды, трактары, матацыклы, грузавыя аўтамабілы, абягнала многія

У гэтыя дні ў асатывай велічы паўстае радзіма, разраіцца жоўтымі сасновымі хатамі Гілішча, бялічымі палескімі вёскамі, ажкіў, напюніць рухам, задзімю трыбамі заводу Гомель, вырас у такой

Гарма і радзіма мы за дасягненні ў сельскай гаспадарцы, за тыя перамогі нашы, аб якіх гаварылася на снежаньскім Пленуме ЦК КПСС у Маскве.

Орден Леніна, другі ордэн Леніна, будзе ўдзяцца на чырвоным-залежным сцягу Беларусі, якая самая высокая адзнака

Сонца нам свеціць ярчэй і ярчэй. Адкрытыя сэрцы нашым ўсім добрым людзям свету.

Іван МЕЛЕЖ.

Павел КАВАЛЕУ.

Узнагарода абавязвае

У радасці вялікай крывлі. Вялікая радасць сёння для ўсіх: родную Беларускую рэспубліку ўзнагародзілі

грам. Незапамятным стаў наш беларускі край!

Савецкі ўрад высока адзнаў заслугі беларускага народа: наша рэспубліка паспяхова аднавіла разбураную ў час вайны народную гаспадарку, дамаглася буйных пераходаў у развіцці сельскай гаспадаркі, прамысловасці, будаўніцтва і культуры.

Працу бібліятэкаркам чацвёрты год, і кожны год здзіўляюся, як растуць лічбы дыяграм. Новая тэма, выбабы, машыны. Беларускія трактары працуюць на палатках Кітая, Індыі, Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі.

Радасна ўсведамляць, што ў вялікай перамоце роднага народа ёсць і твая доля працы—сціслага бібліятэчнага работніка. З кожным годам усё больш адкрываецца бібліятэка. Напы людзі—вялікія кіраўнікі. Нават цяжка ўявіць, каб хто-небудзь не любіў кнігу.

Узнагароджанне нашай рэспублікі другім ордэнам Леніна абавязвае нас працаваць яшчэ лепш. З людзьмі, якія не ведаюць спакою, гарача на рабоце, мы выкаем вялікія планы Камуністычнай партыі.

Віталі ВОЎСЬКІ.

Аляксандра КОСТЫЛЕВА, загадчыца чытальнай залы масавай бібліятэкі Сталінскага раёна Мінска.

У гэтыя дні ў які б ні заглянуў куток нашай неабсяжнай сацыялістычнай Радзімы — ці ў кварталах шумных гарадоў, ці ў аддаленых вясковых паселішчы — усюды заўважым незвычайнае ажыўленне, высокі палітычны і працоўны ўздым савецкіх людзей.

Імпульс развіцця гісторыі назад, імкнуліся кінуць беларускі народ, як і другія народы Савецкай краіны, у беспраспекце і няволю, але мы ведаем, чым гэта скончылася.

Найбуйна ўсе мы з выключнай цікавасцю і захапленнем сачылі за работай снежаньскага Пленума ЦК КПСС. Надзеяны ім вынікі развіцця сельскай гаспадаркі за апошнія пяць год і намечаныя новыя задачы ўрадавалі ўвесь савецкі народ, натхнілі яго на новыя працоўныя поспехі.

Есць намала навуковых і мастацкіх кніг аб тым, што ў слабе ўважлі гарады і вёскі Беларусі ў першыя часы Савецкай улады. Ды аб гэтым добра можа раскажаць і кожны чалавек старэйшага пакалення.

Трыумф сацыялістычнага ладу, бязмежнасць яго жыццяздзейнага сіла і магчымасцей мы бачым у ранніх сесіях Вярхоўнага Савета СССР, якая толькі што закончыла сваю работу.

Толькі каля 14 год мінула з часу, калі беларускі народ пасля вайны выйшаў з першых будаўнічых паходаў, а зья ўжо дасягнуў велізарных поспехі, які пераўтварыліся аблічча роднай зямлі! З гэтымі гадамі рэспубліка не толькі дасягнула, але і значна пераўзыхіла сваю даваўную магчымасць.

Высокім палітычным і працоўным уздымам ахоплены гарады і вёскі Савецкай Беларусі. У нашай рэспубліцы паўстаў і развіўся ЦК КПСС супала з такімі падзеямі, як 40-годдзе БПБ і 40-годдзе БССР. Аглядаючы саракагадовы шлях, пройдзены пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі, беларускі народ з годнасцю адзначае свае дасягненні ў барацьбе і працы, самаадана змагаюцца за новыя поспехі ў развіцці эканомікі і культуры рэспублікі, ушэдня глыбіню і сваю будучыню.

Паспехі Савецкай Беларусі ў развіцці прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры даволі значныя. Аб іх індэўнальным патэнцыяле сведчаць многія артыя прыклады. У рэспубліцы створаны адзіны новыя галіны вытворчасці—аўтамабільная, трактарная, выпуск падлічкі, матацыклаў, тэлевізараў і інш. У рэспубліцы мы маем цяпер, напрыклад, 83 навукова-даследчыя і 25 вышэйшых навуковых устаноў; сорок жа з таіх назад нічога гэтага не было. Да роліцы было ў Беларусі толькі два клубы зьяня ж іх — каля шасці тысяч.

У дні, калі нашай рэспубліцы ўручаюць першы ордэн Леніна, народны пяснер Беларусі Янка Купала, прыгадаючы дарвадлючыя мінулыя сваёй старонкі, пісаў: Чым ты была, Беларусь маё родная, — Хіба ж ты не бачыла нашых вочы?

Некалі, радуючыся з прычыны знагароджання нашай рэспублікі ордэн Леніна, Янка Купала ў тым жа с вяршы ўхваліўша знагародзе з шчырымі словамі да роднай Беларусі:

Так, гэта былі жалючыя часы ў гісторыі Беларусі. Галеча і цярпа панавалі на яе прасторах. Самадзяржаўе Расійскай імперыі глядзела на яе як на адну са сваіх адстаўных ускраін, нічога не рабіла для яе эканамічнага і культурнага развіцця, а толькі ўсладзіла занявольства і разбуралі.

Каласіе ж, расціваеця Краскаю чырвонай У Саюзе у Савецкім, У законе роўным!

У пераплітні брашуравачным пэчу друкарні імя Сталіна адзін за адным рухаюцца невялікія валі, нагруканыя кігамі. Кнігі маюць выгляд пах клею і, як кажуць, на старонках не высіла фарба. Гэта ў поўным сэнсе пераўстаўнічы падарункі. Сярод кніг 37 том твораў У. І. Леніна на беларускай мове, часопісы «Рабіотніка і сялянца», «Полімя», падручнікі.

Гэтыя пудоўныя словы втнага паэта — палымянага выказніка піццў народных хочацца бясковна паўці і сёння, калі наша рэспубліка за пхкі ў працы адзначана другім ордэнам іна.

У дні перад святам

Тры дні засталася да свята — 40-годдзя БССР. Гарады і вёскі Беларусі ўпрыгожыліся яркімі палатнішчымі транспарантамі і плакатамі, на снежаньскім ветры палюць сцягі. Перадсвяточны настрой асцільва адчуваецца ў сталіцы рэспублікі.

Гэтыя дні ў асатывай велічы паўстае радзіма, разраіцца жоўтымі сасновымі хатамі Гілішча, бялічымі палескімі вёскамі, ажкіў, напюніць рухам, задзімю трыбамі заводу Гомель, вырас у такой крэсе, якай раней не чулася нам і ў казках, слаўным наш Мінск. Закрасавала, зазянела на ўвесь свет у вялікім харавасце, у маладой бязмежнай сіле дарэлага наша зямля. Слава яе заваяў, яе калгасяў, яе ачунючы, яе пясняроў ідзе па ўсёй шыршы неабсяжных прастораў вялікай Радзімы, ідзе ў Кітай і Індыю, у Афрыку і ў Аўстралію.

Наш фотакарэспандэнт наведваў некаторыя прадпрыемствы і ўстановы сталіцы, праішоў па вуліцах горада. Восх што ён бачыў.

У пераплітні брашуравачным пэчу друкарні імя Сталіна адзін за адным рухаюцца невялікія валі, нагруканыя кігамі. Кнігі маюць выгляд пах клею і, як кажуць, на старонках не высіла фарба. Гэта ў поўным сэнсе пераўстаўнічы падарункі. Сярод кніг 37 том твораў У. І. Леніна на беларускай мове, часопісы «Рабіотніка і сялянца», «Полімя», падручнікі.

Апошняя работа ідуць у новым кінатэатры па вуліцы Даўгабродскай. Дырэктар кінатэатра Мікалай Арахоўскі раскажаў.

У сярэдзіне буюна робіцца складаны і таж электрасвятляныя. Калі ж запала святло, пвядскі цыоляна будучь павяцца натуральным бледнаружоным врам. У наваголіноу святлоному ч на праспекце, на вуліцах імя Сталіна, Караа Маркса, на Прыважлівай плошчы і іншых месцах зазьяюць гірды агнёў. Робіотнікі гаркамгаса заведў сталіцу і ўстанавілі на плошчах калія вялікіх блак. Яны ўпрыгожываюцца - камі. Калія іх у дні свята будучь арганаваны наваголіноу гульні, шэсці, карнан.

Напружаным перадсвяточным жыццём заняты калектыў Акадэмічнага тэатра імя Я. Купала. Працоўны дзень тут пачынаецца ў 11 гадзін раніцы, а канчаецца апоўначы. Так, гледачы ўвечары ўбачыць спектакль «Людзі і дыяблы», а з самай раніцы артысты заняты рэпетыцыямі новага спектакля «Дні нашага нараджэння». У святочныя дні гэты спектакль будзе паказаны мінскаму гледачу.

На адмыках: 1. Работніцы брашуравачна-пераплітнага цэха друкарні імя Стаі Т. Шырская і С. Сарока разглядаюць юблейны альбом. 2. На рэпетыцыі «Дні нашага нараджэння» І. Мелез. 3. Устаноўка кінаапаратуры ў новым кінатэатры. 4. Устаноўка электрафантана на праспекце імя Сталіна.

Фота Ул. Крук

Фота Ул. Крук

Другая сесія Вярхоўнага Савета СССР

Усе савецкія людзі з вялікай увагай і цікавасцю сачылі за работай другой сесіі Вярхоўнага Савета Саюза ССР. Амерыканскія Дзяржаўны бюджэ перагата года новай сямігодкі. І дакладчык Міністр фінансаў СССР А. Г. Зверэў, і садакладчыкі — старшыні бюджэтных камісій абедвадвух палат Вярхоўнага Савета І. С. Сепін і М. А. Ясноў, і дэпутаты, што выступалі ў спрэчках, як адзін гаварылі пра велічыню перспектывы, якія адкрывае сямігадовы план разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства ў нашай краіне.

Аднаголіна зацвердзіла Дзяржаўны бюджэ СССР на 1959 год і Закон аб Дзяржаўным бюджэце СССР на 1959 год. Прымаюцца таксама пастанова аб зацверджанні справаздачы аб выкананні Дзяржаўнага бюджэту СССР за 1957 год.

Другое пытанне парадку дня сесіі — умацаванне сувязі школы з жыццём і далейшае развіццё сеткі народнай адукацыі ў краіне. Дэпутаты заслухалі даклады прадзвіжана Акадэміі педагагічных навук РСФСР І. А. Каірава аб перабудове агульнай сярэдняй адукацыі, начальніка Галоўнага ўпраўлення працоўных рэзерваў пры Саветі Міністраў СССР Г. І. Зелянюка аб прафесіянальна-тэхнічнай адукацыі, Міністра вышэйшай адукацыі СССР В. П. Яцяноўна — аб вышэйшай адукацыі.

Аднаголіна прыняты Закон «Аб умацаванні сувязі школы з жыццём і аб далейшым развіцці сістэмы народнай адукацыі».

Вярхоўны Савет раздзелным галасаваннем па палатах прыняў «Закон аб зацверджанні асноў крымінальнага заканадаўства Саюза ССР і савецкіх рэспублік», «Закон аб адмене пабавлення выбарчых правоў па суду», «Закон аб крымінальнай адказнасці за дзяржаўныя злачынствы», «Закон аб крымінальнай адказнасці за воінскія злачынствы», «Закон аб зацверджанні асноў заканадаўства і аб судовым ладзе Саюза ССР, савецкіх і аўтаномных рэспублік», «Закон аб змяненні парадку выбараў народных судоў», «Закон аб зацверджанні Палажэння аб ваенных трыбуналах», «Закон аб зацверджанні Асноў крымінальнага судаводства Саюза ССР і савецкіх рэспублік».

Вярхоўны Савет таксама прымае Пастанову аб парадку ўвядзення ў дзеянне Закона аб крымінальнай адказнасці за дзяржаўныя злачынствы і Пастанову аб парадку ўвядзення ў дзеянне Закона аб крымінальнай адказнасці за воінскія злачынствы.

Вечарам 25 снежня адбылося заключнае аб'яднанае пасяджэнне Савета Саюза і Савета Нацыянальнасцей. Разглядаецца пытанне аб унесенні змен і дапаўненняў у некаторыя артыкулы Канстытуцыі ВССР і зацверджанні Указаў Прэзідыума СССР і зацверджанні Указаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, прынятых у перыяд пасля першай сесіі.

Затым выступіў Міністр замежных спраў СССР дэпутат А. А. Грамыка, які зрабіў заяву ад імя Савецкага ўрада ў сувязі з заплытаваннямі дэпутатаў Вярхоўнага Савета СССР па пытанню аб спыненні выправаванняў атамнай і вадароднай зброі і па Берлінскаму пытанню.

У пастанове, прынятай сесіяй, адрабярца палітыка і практычныя меры ўрада СССР па пытанню аб спыненні выправаванняў атамнай і вадароднай зброі і даручаецца ўраду СССР і ў далейшым праводзіць наступную барацьбу за неадкладнае, паўсюднае і бязгаварочнае спыненне выправаванняў ядзернай зброі на вечныя часы.

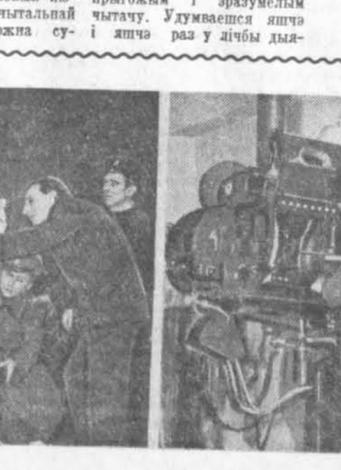
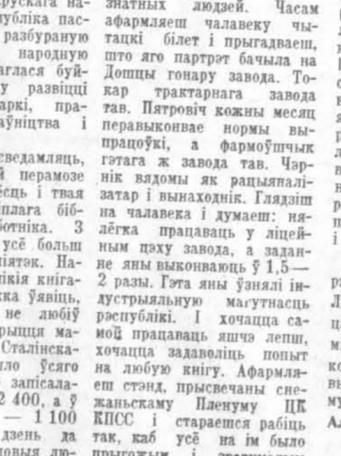
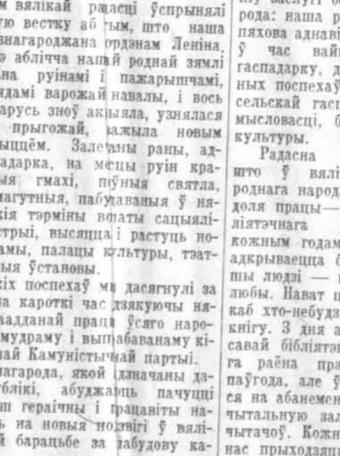
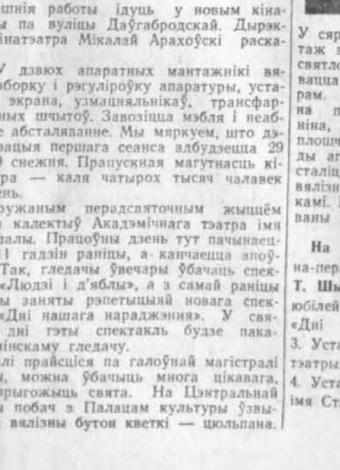
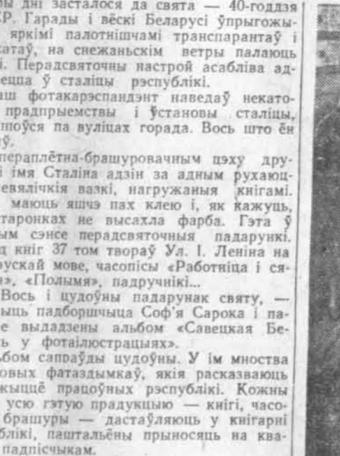
Вярхоўны Савет таксама адоўрыў палітыку і практычныя дзеянні ўрада СССР у Берлінскім пытанні і заклікаў ЗША, Вялікабрытанію і Францыю ўнесці свой уклад у справу ўрагування Берлінскага пытанню ў адпаведнасці з інтарэсамі ўмацавання міру ў Еўропе і ва ўсім свеце.

На гэтым другой сесія Вярхоўнага Савета СССР закончыла сваю работу.

„Огонек“, прысвечаны Беларусі

Днямі выйшаў з друку чарговы (52) нумар часопіса «Огонек». Амаль што ўвесь ён прысвечаны Беларусі. Часопіс адкрыта асцяма артыкуламі «Радзіма вішнёвае шале, Беларусь» П. Глобы, «Чытачы з цікавасцю пазнаёмяцца з успамінамі «Снежаньскіх народных месцінаў» А. Раманава, былага партызана, цяпер старшыні калгаса імя Я. Купала на Малдэчаншчыне, з нарысам «Поліак — Нафтаград» М. Бутрымова, фатанарысам пра сталіцу Беларусі. Надрукаваны творы беларускіх пісьменнікаў і паэтаў. Сярод іх — аповяды «Ен жыў» Я. Брыля, гумарыскі «Драўляныя пшшачка» Ус. Краўчанкі. З літаратурнай спадчыны Я. Коласа надрукаваны казка «Як птушкі дуб выратавалі». Змяшчаны новыя вершы М. Абрамчыка, А. Волскага, А. Валюгіна, К. Ціхіці. У раздзеле «Пісьменнікі і кнігі» надрукаваны цікавыя успаміны пра Я. Купала.

Пра мастацтва рэспублікі чаркавае артыкул «Артысты на палыям стале» Г. Коласа і невялікі рэпартаж пра оперу «Юнае сцяпанне». Надрукаваны таксама рэдакцыйны харці П. Крахалева, М. Манасона, І. Давідовіча, Я. Зайшова, В. Ціхіці.

ПІСЬМЕННІКІ — РОДНАЙ БЕЛАРУСІ

ГЭТЫ ГОД прайшоў у мяне пераважна ў рабоце над вершамі. З друку выйшла кніга паэзіі «Прасторы і зборнік сатырычных вершаў «Сілавой на дачы»».

Навуль друкаваліся гэтыя кніжкі, сабралася матэрыял і на новую. Марыю называю я «Дзень прыбыцця» і ўключыць туды пэдагігі «Вольжскі ештэж», «Сустрэчы з сябрамі», а таксама іншыя вершаваныя творы, што публікаваліся ў перыядыцы.

Паэма «Шумігайцы», работа над якой падыходзіць да апошняй яропкі, раскажана аб жыцці калгаснай моладзі, аб працы механізатараў у сягонняшнім вясні.

Шырокія перспектывы адкрывае перад літаратарамі сімгадовы план. На нашых вачах у рэспубліцы нараджаецца новая галіна прамысловасці — хімічная. Малады горад шахцёр і хімікаў, што вырастае на май горадзіне — Сяуччыне, абядае сустрэчы з цікавымі людзьмі.

Вяду пісаць пра іх.

Максім ЛУЖАНІН.

У ПЕРШЫМ і другім нумарах Ленінградскага часопіса «Звезда» за 1959 год будзе надрукаваным мой раман «Над Нёманам» у перакладзе на рускую мову. Рыхтуючы раман да выдання на рускай мове, значна перапрацаваў яго, улічыў слушныя заўвагі чытачоў і крытыкі. У гэтым жа годзе раман «Над Нёманам» выйдзе асобнай кнігай у выдавецтве «Советский писатель».

Многія гады я працаваў у газеце. Я ёй абавязаны тым, што стаў пісьменнікам. Буду і надалей падтрымліваць сувязь з газетай, пісаць артыкулы, нарэшце аб вельміх справах сапецкага чалавека. Яму, нашаму сучасніку, прысвячаю новы раман «Пряпія біяграфія», над якім зараз працую.

Уа. ДАДЗІМАУ.

СВІЕТА ў часопісе «Поляны» надрукавана першая кніжка рамана «Нагоды і радасці». Цяпер, калі прайшоў ужо пачынае час, а бацьку, што для таго, каб падрыхтаваць кніжку да асобнага выдання, трэба некалькіх месцаў у рамане паправіць, дапісаць.

Я ў вядзім даўту перад самым юным чытачом. У перыядычным друку за апошнія гады было надрукавана з дзесятак апаздананняў для дзяцей. На рабочым стане ляжыць неадпісаная аповесць «Маленькі авіятар», якую абраўся закончыць, і падрыхтаваць асобны зборнік для нашата самага ўдзячнага чытача — піянераў і школьнікаў.

Іван СІЦКОУ.

У Саюзе журналістаў БССР

Створаная ў мінулым годзе маладая творчая арганізацыя работнікаў рэдакцый газет, часопісаў, выдавецтваў, БЕЛТА і Камітэта па радыёвяшчанню і тэлебачанню рыхтуецца да правядзення абласных канферэнцый і першага з'езду журналістаў Беларусі. У Саюз журналістаў БССР прынята ўжо звыш 550 творчых работнікаў рэдакцый.

Рэспубліканскае арбюро правяло 16 паўдзённага, на якіх, акрамя прыёму ў саюз новых членаў, абмяркоўваліся пытанні павышэння журналістамі літаратурнага майстэрства. Пры арбюро саюза створаны творчыя секцыі: нарыса, фельетона, інфармацыі і рэпартажу, спартыўных журналістаў.

Не так даўно на пасяджанні рэспубліканскага арбюро заслуханы справядлівыя Мінскага і Віцебскага абласных арбюро. Пры рэдакцыі «Віцебскі рабочы» створаны кабінет друку, на стэндах якога дэманструюцца розныя друку Віцебшчыны за сорак год. На агляне са стэндаў расказваюцца пра былых рабселькоршаў і журналістаў Віцебшчыны, якія сталі пісьменнікамі. На другім стэндзе паказваюцца лепшыя рабселькоршы абласной газеты, яе актыўнасць і пазаштатныя работнікі, дэманструюцца рэбны і нізавы друж вобласці. Створаны кабінет друку і пры рэдакцыі «Гомельская прада».

У творчую работу секцыі саюза акрамя журналістаў рэспубліканскіх газет, уключаюцца калектывы работнікаў рэдакцый абласных і рабных газет. Супрацоўнікі рэспубліканскіх і абласных газет пабывалі ў Маскве на Усеагульных семінарах нарыстаў і работнікаў адрэдактаваў інфармацыі і рэпартажу.

Майстры мастацтва — юбілею

Беларуская дзяржаўная філармонія адзначае 40-годдзе БССР шыла канцэртнай майстэрства мастацтва Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі. Перад працоўнымі Мінска выступілі ў творчым супрацоўніцтве народная артыстка РСФСР, салістка Вялікага тэатра Саюза ССР Ірына Маслянікіна і венгерскі піяніст, лаўрат міжнародных конкурсаў Імра Унгар, які іграў праграму сольнага і сімфанічнага канцэртаў.

Цёпла сустрапі мінчане выступленне таленавітай польскай піяністкі Галіны Чарны-Сяіфанскай. З'яўляючыся палымым прапагандастам партызанай творчасці Ф. Шапана, піяністка ў сольным канцэрце выканала цэлы рад твораў гэтага выдатнага кампазітара-класіка. Нарэшце, дзямі ў Мінску ў арганічным Доме афіцэраў у вядзім поспехам прайшлі гасцёўні выдатнага савецкага скрыпача, народнага артыста ССР Давіда Ойстраха. Ён даў два канцэрты: адзін сольным, другі — у суправаджэнні аркестра Беларускай філармоніі (дырыжор В. Дуброўскі).

На кніжнай паліцы

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшла ў друку і наступілі ў продаж наступныя кніжкі:

Алесь Рымко. Колькі вярочкаў і ёшч... Камедыя ў адной дзей і сямкі. Рэжысёрскія заўвагі Ул. Пацешна. Тыраж 4 тыс. экз., стар. 56. Цана 1 руб.

Беларускія народныя танцы. Для ф. т. н. Апрабоўка Д. Камінекага, М. Шнейдэрмана, С. Палонскага, П. Падкравыяна. Тыраж 3 тыс. экз., стар. 32. Цана 4 руб. 35 кап.

Мадэляк Л. Замаха

ВЕРШЫ МАЛАДЫХ ПАЭТАЎ

Родная песня

Хору Рыгора ШЫРМЫ

Чуна, як вербы на нёманскіх квалях Пабекаюць лісьцем, Гомля вярну, што з пунчаў шумілі Доўга так выйсца.

З ёй вынікі на Івана Купалу Вярнуць адлучаць, Колькі яна тых вынікоў пазлучала, Холдчы ў сваты!

Ну, а калі запяюць на вяселлі За караваем — Ты, што нават ніколі не пелі, Не ўтрымаюць.

Над дзецьмі яна калыханкай лагоднай Схіляцца нізка... Паўна, таму яна стала нам роднай З самай калыскай.

Іван СІПАКОУ.

студэнт БДУ імя Ул. І. Леніна

Рукі сына

Мой сын касіў траву ў полі, Гнаў за пракосам ён пракоса. І на руках сваіх малой Дадому вясерам прынёс.

Я быў шчаслівым, як заўбед, Пазнаўшы ў сыне сам сябе. — Свой гарт у прабітых паходах І вытрымку у барацьбе.

Алесь МАХНАЧ.

саўгас «Бабічы» Аршанскага раёна.

Лісты

Па дарогах кожнаму праходжану Лістапад — асенні пашталіш — Расказаў лісты свае прыгожыя, Абарваўшы рыжыватым клён.

Алесь ШПЫРКОУ.

студэнт Полацкага педінстытута.

„Чырвоная лісце“

Сярод шматлікіх фільмаў, якія заманствалі на экраны за апошнія гады, асобнае месца займае фільм «Чырвоная лісце», выданы Беларуская кінастудыя да 40-годдзя БССР.

Вельмі фільм, які пасля прагалду не пакідае глыбокага следу ў памяці, забіваюцца адрыва ж паля таго, як выходзіць з кіназала. І сёньня фільм, які прымушаць доўгі час жыць падзеямі і думкамі, які закруцілі думу і пачуццё гледача.

Было яно так у жыцці або ў гісторыі не было, але глядач верыць, што тых яно магло быць або павінна было абавязкова быць. У гэтым і сёнь мастацкая сіла ўздзеяння сапраўднага рэалістычнага твора ў кінамастатва. У такім творы ўсе пачынае тымбаюма раскрыццям характараў дзеячых асоб, іх паводні і тых іх іншых абставінах, іх псіхалагічных рысаў, з якіх складаецца вобраз. Таму логіка мастацтва становіцца логікай жыццёвай праўды. Яна хваляе, прымушае перажываць, выхваляе ў гледача пачуццё музычнасці, уявінасці ў аўтаранні дні, веру ў перамогу справы, за якую амаццё становіцца: герой фільма, нават тады, калі ён гіне ў вяршай барацьбе. У гэтым амаццё часта вядзі аптымізм савецкага чалавека — зрабціта, стваральніца новага жыцця. У гэтым заключэння і агульны сэнс пачата мастацтва сацыялістычнага рэалізму.

Такія думкі выклікае новы мастацкі фільм «Чырвоная лісце», створаны студэнтай «Беларусь-фільм» Свёта, які прайшоў у вядзім поспехам у Маскве і выходзіць на экраны рэспублікі.

Аўтары сценарыя А. Куляшоў і А. Кучар, мастацкіх фільмаў — адзін з знакавітых беларускіх кінематаграфічных артыстаў БССР Ул. Корн-Саблін стварылі высокадзейны, хваляючы мастацкі твор.

Фільм раскрыла адну з арыгінальных гераіняў барацьбы беларускага народа з польскім і ўкраінскім нармамі, пад кіраўніцтвам кампарты Заўдзян

НАШЫ ТВОРЧЫЯ КАЛЕКТЫВЫ Сімфанічны аркестр

—Ажыццё было ў гэту летнюю раіну на беразе гэтаў прыгажывага ў Беларусі возера Нарач. Сюды на салта песні сабраліся тысячы фурыянак, сотні аўтаматых з навакольных калгасаў, рабных цэнтрав і гарадоў вобласці, са сталіцы нашай рэспублікі — Мінска. У гады Алічыннай вайны гэты край быў партызанскім, і тут беражліва захоўваўся памяць аб народных месціцах. Таму такімі многалюднымі бываюць традыцыйныя песні на Нарачы.

На схіле ўзгорка, уявіцанага вышкім абеліскам у гонар воінаў Савецкай Арміі і партызан, якія загінулі ў дні Алічыннай вайны, размясціўся воінаў хор. Адна за другой выконваюцца песні. Але вось праграма выступлення вычарпана, хартысты разыходзіцца ў бокі, адкрываюцца гледачам не зусім звычнага ўзглядніка ўрачыстасці — вядзі сімфанічны аркестр. Пульты стаіць проста на абымтай нядаўнім дажджом траве, сонца адлюстравляецца ў ярка ачышчонай мелай дэкаваў інструментаў. Да мікрафона пачынаюць вядзіць і аб'яўляе:

— Сімфанічны аркестр Беларускай дзяржаўнай філармоніі выканае ўвешору кампазітара Шкоцкага «Свята на Паддессі».

У чыстым летнім паветры над вельзэрным святонічым изтопам, над білатічным аэстаўкам вадкі кружыць гукі жывой вясёлай музыкі...

Так ліпеніскім днём 1954 г. пачаўся адзін са шматлікіх канцэртаў Беларускага сімфанічнага аркестра. За гады існавання гэты калектыў правёў вядзікую работу па выхаванню музычных густаў у працоўных нашай рэспублікі, па прапагандзе лепшых здабыткаў класічнай музычнай спадчыны і папулярызаванні Беларускай музыкі.

Цяпер, бадай, немагчыма ўстанавіць дакладную дату нараджэння калектыву. І ён ачысца зь сёнь першага выступлення аркестра ў 1928 г. на радзё.

Маладая Беларуска рэспубліка, якая да Кастрычніцкай рэвалюцыі не мела прафесійна-навуковых калектываў і музычных навуковых устаноў, у 1924 г. атрымала магчымасць упершыню адрэчы Мінскі музычны тэхнікум. Вядзіка імкненне да прафесійна-навуковых ведаў, навунасць таленавітай моладзі з Ліку амаццёў мастацкай самадзейнасці, якія сталі першымі студэнтамі тэхнікума, дазволіла ўжо ў першыя гады стварыць пры ім невялікі сімфанічны аркестр. Акрамя вучэбнай працы, ён пачаў выступаць у вядзімых клубах прамысловых прадпрыемстваў Мінска, а час ад часу — і на адкрытых канцэртных пляцоўках.

Разам са студэнтамі ў аркестры ўдзельнічалі пелатогі, і гэтыя амаццёвы надала працы калектыву прафесійна-навуковых напрамак. Калі ў Беларусі адрэчы радыёцэнтры, аркестр быў запрошаны ў лік яго калектываў, і з таго часу ён стаў асноўнаю прафесійна-навуковаю.

У 1937 г. калі ў Мінску адрэчылася Беларуска дзяржаўная філармонія, аркестр быў пераведзены туды. У якасці мастацкіх кіраўнікоў былі запрошаны дырыжоры — пелатогі І. Мусін і К. Сямёнаў.

Немагчыма пералічыць усе складаныя творы сусветнай музычнай спадчыны, якія амаццё ў рэпертуары аркестра. Яны сведчаць аб высокім прафесійна-навуковым майстэрстве калектыву і пачынаюць выхаванню традыцыйных, набытых у час вяснотнай працы над павышэннем сваёй кваліфікацыі. Дзяржам выказаў гэтага ачысца Усеагульным фестывальным тэатрав і музычным ансамбляў, праведзены ў гонар 40-годдзя Вялікага Кастрычніка. Выканаўца майстэрства калектыву адзначана ў гэтым фестывальным дыпламам першай ступені, а яго дырыжорам Дуброўскаму і Афанасеву надалацца званне лаўрэатаў.

Творчымі поспехамі калектыву абавязаны не толькі сваймі маладымі кіраўнікам — таленавітым дырыжорам, але і найважэйшымі складзе аркестра вядзікай групы высокакваліфікаваных вопытных музыкантаў са шматгадовым выхаваннем стажам. Да іх адносяцца ў першую чаргу канцэртмайстэр струйнай групы С. Асноўнік, М. Крук, П. Кірмлянчак, В. Скабел, М. Базарушкі, лацінт кансерваторыі флейтэст У. Харытонаў, габасіст Ю. Цёмкін, кларнетэст Я. Лосеў, фагатыст У. Шкокалаў, валтарніст Э. Фарбэраў, трубач І. Златкін і многія іншыя артысты аркестра.

Правадзачы штогод зымовы канцэртны сезон, актыўную пработу ў музычным лекторыі, выступачы перад пачынаючымі многімі гарадоў Беларусі і братніх рэспублік, калектыў аркестра ні на хвілінку не забывае аб сваёй самай галоўнай і пачынаючай задачы — папулярызаванні лепшых твораў Беларускай музыкі. З першых дзён зьявінасці ён заўбеды быў звязаны з творчасцю Беларускага кампазітараў. Усе сімфанічныя творы Беларускай музыкі знаходзіцца ў аркестры не толькі пачынаючы выхаванню прапагандацы, але і строгага пабярэжывага крытыка. З'ездзі і пеленуы Саюза кампазітараў Беларусі, аглады і фестываль Беларускай музыкі, адкрытыя радыёканцэрты, урачыстыя святонічы вечары ніколі не абыходзіліся без удзелу сімфанічнага аркестра, які выконвае усё лепшае, што было створана Беларускай майстэрствай Беларуска мастацтва. Ужо ў першыя гады свайго існавання калектыў заўбеды ачысца пачынаючы рэпертуар за кошт першых твораў Беларускага кампазітараў. Ён рос і развіваўся, разам з прафесійна-навуковай Беларускай музычнай творчасцю.

1927 год... Адзін з першых выступленняў талкі што арганававанага аркестра, а ў яго праграме пачынае з бетховенскім «Эгіпта» гучыць кантата «10 год» М. Алашава для хору і аркестра. амаццёвы першых апрацовак Беларуска народнага песня. Неўзабаве аркестр пад кіраўніцтвам дырыжора Міхайлава развучае «Свету» на Беларуска народна тэмпа Рабскага і частку з Першай сімфоніі Я. Шкоцкага, якія выканана ў 1930 г. на ўрачыстым канцэрце, прысьвечаным амаццёў Акадэміі навуц БССР.

Паступова ў творчым партыфелі сімфанічнага аркестра наамаццёва ўсё больш і больш новых твораў Беларуска кампазітараў: «Песня пра Бурагогі І. Мусін і К. Сямёнаў».

У гітым сэнсе можна было б назваць многа амаццёў, дае разжысёрае і акцёрскае майстэрства дзесяткаў вядзікай сімфанічнага аркестра ў першыя гады існавання Беларуска мастацтва ні ў якім разе не павінна быць, хоць у малой ступені, згорнута. Мы не адкрываем гэтым нечага новага, але падкрэсліваем, што гэтыя пытанне вядзі у паветры і час яму сыйсці на амаццё. Без стварэння сваіх нацыянальных акцёрскіх і рэжысёрскіх кадраў немагчыма развіццё дзейна наш нацыянальнае кінамастатва, а ў гэтым уласна і заключэння зааааа Беларуска кінастудыі.

Хачелася б у заключэнне адзначыць, вельмі ўдалую работу мастакоў Беларуска і Грыгараўна, кампазітара Крукава і апэратара Фогельмана, якія ўнеслі свой уклад у стварэнне выдатнага фільма.

Не пазабудзены фільм і некаторых хібаў, якія заключэння, на нашу думку, у некаторых мастацкіх рамінісцыях. Напрыклад, у фільме атрымалася дае канцэрт, першая — гэта сцена ў турме і потым сцэна Стасі ў турэмным падземеллі. Сцэна праходзіць на высокім амаццёвым уздыме. Другая канцэрт — а шыбеніцай і патэй на шыі асуджанага, потым з'яўленне машыны, раліцкая на хваляванне гледача «паспяшыце ці не паспяшыце», некалькі знімае амаццёвы гучанне фільма. Тут і сцэнарыст і рэжысёр не давалі фільм да канца. Да гэтых кінарамінісцыяў трэба аднесці і сцэны ў кабарэ са спявачкай, сцэну з пераапрааннем. Гэтыя прыкрасы дробна значна знімаюць мастацкую вартасць выдатнага твора Беларуска кінамастатва.

Прыход у кінастудыю Беларуска пісьменніка звязаны з пачынаючым дасягненнем нашага кінамастатва. Будзем спадзявацца, што гэтага практычна працягненія па сіле мастацтва ўплыву на гледача фільма, прысьвечаны нашай гераічнай сучаснасці.

Алесь ЗВОНАК.

Мікола ХВЕДАРОВІЧ.

На здымку: кадр з кінафільма.

на Беларуска народна тэмпа А. Туранкова, Першая сімфонія Р. Пукста, Другая сімфонія «Зары насуега», «Майка на смерць», «Над ракой Арава», «Сімфанія» і «Капрыччы» М. Алашава і іншы рад другіх твораў.

Маладая Беларуска музыка ў той час упэўнена станаілася на самастойны шлях, паказана многімі пошукамі, першымі індывідуальнымі і дасягненямі. Аркестр, які меў ужо значны выхаванчы вопыт, стаў ачысца асаблівай творчай лабараторыяй, у якой новыя творы Беларускай музыкі пачыналіся не толькі прафесійна-навукова крытыцы, але і правяраліся «на публіцы» ў рымаціх канцэртах. Пасля гэтага яны ўдасканаліся.

Першым супрэным вырабаваннем для сімфанічнага аркестра з'явіўся чатырохмесны летні сезон у горадзе Жаленаволск. Там калектыў упершыню прадэманстраваў перад працоўнымі і самах вядзікай куткоў неабсяжнага Савецкага Саюза не толькі свай выканавы майстэрства, але і пачынаючы іх з лепшымі творами Беларуска кампазітараў.

У гісторыі Беларуска кінастудыі дні 1939 г., калі Наронна сход Заходніх абласцей Беларусі прымаў рашэнне аб узаамаамаццёў сваімі амаццёўнамі брацтвам з Усходу, канцэрт Беларуска ператварыўся ў сапраўднае свята і культурнае пачынае вядзікай святонічы. Засумаванне па сваёй роднай мове, амаццёў, песнях, якія з такой жорсткасцю забараняў польскія каланізатары, Беларуска насельніцтва «крэсу» усходніх еўстракала канцэрты сімфанічнага аркестра Беларуска філармоніі з асаблівай саамаццёўнасцю. Артыстам аркестра, якія прымаі ўдзел у гэтых сустрэчах, на ўсё жыццё запаміналіся немагчымае амаццёўнае і радэнаыя твары людзей.

1940 г. прыносіць аркестру яшчэ адну творчую перамогу — разам з другім калектывам ён выязджае на Дзяду Беларуска мастацтва і літаратуры ў Маску. Канцэртны аэстрада «Эгіпта», бесконечны рады вельзэрнага Грэдэнага тэатра ў парку ім Жылкі, сцэна Дома Саюзаў, Вялікі тэатр Саюза ССР... і ўсё гэта масквын гасціна еўстракае выступленні аркестра, гораца аллэаўраўна упершыню пачуным творам Беларуска кампазітараў.

Нама патрэба, ім і немагчыма пералічыць шпэр усе творы Беларуска кампазітараў, якія выконваліся аркестрам у час гастрольных паездак і трывала ўвайшлі ў яго рэпертуар. Калектыў выконвае ўсе бел выключэння сімфоніі і буйныя сімфанічныя творы Шкоцкага, Алашава, Пукста, Чуркіна, Падкравыяна, Алоўнікіна, Багатырова, Камінекага, Лукаса, Туранкова і другіх кампазітараў.

Пачынае з пачынаючым рэпертуару за кошт твораў Беларуска кампазітараў старэйшага павянаіа аркестр ачысца пачынаючы сваяі кампазітараў, якія не маюць паскардзіна на навукавіцкіх амаццёўнах з боку калектыву. Так у канцэрце аркестра выконваліся такі творы маладых Беларуска кампазітараў, як «Пама-де-генда», скерца «Вясенні малюнак», Фантазія для фартэпіна з аркестрам і Першая сімфонія Грэдэна, «Гераічная ўвешора» Ронкіна, «Маладзёжныя скерца» і Першая сімфонія Чарнацінчыка, першая частка сімфоніі Будзілоўскага, сімфанічная кантата «Мора» Дзвіжыцка і многія іншыя творы.

Сімфанічны аркестр не абмяжывае сваю дзейнасць толькі выступленямі ў канцэртах. Многія творы Беларуска кампазітараў, запісаны ім на плёнку, гучаць яшчэ па радыё ў многіх гарадах Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі. Сярод гэтых запісаў ёсць не толькі сімфанічныя творы, але і цэлы рад амаццёўнае музыкі да кінафільмаў і спектакляў драматычных тэатраў.

Апошніы месцы перад усеагульным святкам — 40-годдзем БССР калектыў жыў асабліва напружаным творчым жыццём і амаццёўна ўключыў у свой рэпертуар вядзікую колькасць савецкіх Беларуска кампазітараў, запісаных спецыяльна да юбілея. Работу над гэтымі творами аркестр ачысца не толькі навукавіцкі амаццёўна і пачынаючы, але і мастацка той твораў справядліва, якую ён павінен даць у дні святонічы канцэртаў перад партыяй, урадам і ўсім савецкім народам. А як патрэбна народу мастацтва, калектыў добра бачыў у час сваіх штогодных паездак па гарадах Беларусі, бачыў як у кожным з іх расце цікавасць да самых складаных сімфанічных твораў, жаданне амаццёўна вышнім і музычна мастацтва, які ўзнікаюць таленавіты самадзейныя калектывы і сярод іх сімфанічны аркестры. Артысты, аб якіх у дэвалюцыйнай Беларусі нават і не марылі, цвёрда станаіваюцца звычайнай з'явай, такой жа звычайнай, як і дзе гіганты змешы ў жыцці шыасцвага савецкага народа, што прынёс яму Вялікі Кастрычнік.

Д. ЖУРАЎЛЕУ.

На здымку: кадр з кінафільма.

